

Statické zajištění a obnova hradu Kost

Zdeněk Čermák

Hrad Kost byl podle historických pramenů založen někdy před rokem 1349, kdy je poprvé zmiňován v souvislosti s Benešem z Vartemberka. První přímá zmínka o hradu je pak z roku 1358. Hrad je vystavěn na pískovcovém skalním ostrohu na styku tří dolin vymodelovaných vodami Libošovického potoka. Stojí na pískovcové vyvýšenině, která vznikla tradiční středověkou opevňovací metodou – překopáním kamenné pískovcové šije. Odtěžený materiál byl použit na stavbu hradu i s ním souvisejících budov.

Přístupová cesta k jádru hradu stoupá po severovýchodním okraji skalního bloku a pod Velkou věží překračuje po dřevěném mostě příkop. Vstup z předhradí vede první hradní bránou, za kterou se nachází klenutý průjezd v tzv. úřednickém domě, který kopíruje jižní skalní blok. Na úřednický dům navazuje úzké první hradní nádvoří, na kterém stojí někdejší hospodářský domek a budova čeledníku. První nádvoří je ukončeno kamenným mostkem a druhou hradní bránou ve hmotě Lobkovického paláce. Za ní situované druhé nádvoří je sevřeno mezi hradním a Bibrštejnským palácem a uzavřeno třetí hradní bránou. Za ní se nachází volné širší prostranství, z něhož se vstupuje čtvrtou bránou v ohradní zdi do nejstarší části stavby, kterou představuje starý Vartemburský palác. Na východní straně vnitřního hradu je situována hradní kaple sv. Anny a dominantní Velká věž s přístavkem kuchyně. Celou západní stranu uzavírá palác s okrouhlou a čtvercovou věží. Jádro je lemované vysokou hradbou s ochozem a cimbuřím. Zdivo

Obr. 1. Hrad Kost, severní hradba, parkánová zeď a Velká věž před obnovou, foto: autor, 2019

Obr. 2. Hrad Kost, východní hradba a kaple sv. Anny po obnově, foto: autor, 2019

Vartemberského paláce není autentické – roku 1690 došlo k jeho zřízení a posléze byla celá palácová stavba (Vartemberský, Šelmberský a starý věžový palác) přestavěna a využívána jako sýpka. V sedmdesátých letech 19. století probíhaly výraznější stavební úpravy ve stylu tehdejších regotizací. Další úpravy probíhaly ve dvacátých a padesátých letech 20. století.

V letech 2019–2021 byl staticky zajišťován skalní masiv, na kterém stojí celý hradní komplex. Kvůli pronikání atmosférických srážek do nestabilního podloží byly narušeny parkánové a hradební zdi.

Součástí projektové přípravy byly různé druhy průzkumů – stavebnětechnický, inženýrsko-geologický, technologický, stratigrafický, průzkum zasolení a zavlhčení zdiva, restaurátorský záměr pro uměleckořemeslná díla. Archeologický průzkum přinesl mnoho přesvědčivých informací o historickém vývoji hradu. Výsledky a závěry zpracovávají pracovníci Regionálního muzea v Jičíně přispějí k dalšímu prohloubení znalostí o historii této lokality. K řízenému odvedení dešťových vod se využily jak historické drenáže a spadiště, tak vedení nových kanalizačních sběračů a na ně navazujících svodů vedených zejména v historických trasách. Na tyto zemní práce navázala oprava zpevněných ploch parkánů a nádvoří, včetně nezbytného lokálního předláždění. Před kamenickými opravami parkánových a hradebních zdí, které byly ve velmi špatném stavu, bylo staticky zajištěno podloží a zdivo pomocí armovaných zemních těles a betonových žeber, do nichž byly zapojeny drenážní vrstvy pro odvedení vod do dešťové kanalizace.

Při rozsáhlých kamenických pracích byly zachovány tradiční technologické a řemeslné postupy, odpovídající dobovým zvyklostem a architektonickému tvarosloví. Přezdívaly se rozpadlé úseky a posunuté bloky kamenného zdiva, staticky se zajišťovaly trhliny, došlo k hloubkovému spárování z rubu i líce zdiva, odstraňovaly se nevhodné betonové doplňky z předchozích oprav. V součinnosti s prováděním operativního průzkumu bylo na Velké věži zachováno a konzervováno původní spárování s dosud soudržnými

↑ Obr. 3. Hrad Kost, vstup 4. branou do nejstarší části hradu, Vartemburský palác po obnově, foto: autor, 2021

← Obr. 4. Hrad Kost, Velká věž po obnově, foto: autor, 2020

historickými maltami. Po očištění depozitů, biosanaci a zpevnění povrchových vrstev kamene pomocí organokřemičitanů se prováděly lazurní retuše a hydrofobní ochrana.

Součástí prací byla také oprava krovu a střechy kaple sv. Anny, dílčí obnova kamenných prvků oken Velké věže a doplnění sítí proti ptactvu, repase dřevěných výplní oken a dveří a obnova fasád hradních paláců. Dále proběhla revitalizace zahrady na západním parkánu a další drobnější úpravy spojené s návštěvnickým provozem na hradě.

Při této technicky a technologicky poměrně složité akci je třeba ocenit především velmi dobrou spolupráci generálního dodavatele stavby společnosti VPP Group z Velimi, kamenické firmy SATES ČECHY z Telče a technického dozoru investora Ing. Tomáše Jakubala.

První etapa záchrany Hrnčířova mlýna v Českém Meziříčí

Jan Tluchoř

Vodní mlýn čp. 94 v Českém Meziříčí (okres Rychnov nad Kněžnou) byl na jaře roku 2019 prohlášen Ministerstvem kultury České republiky za nemovitou kulturní památku. Mlýn, po posledním mlynářském rodu, který jej vlastnil od roku 1862, zvaný Hrnčířův, ukončil svoji činnost na počátku padesátých let 20. století. Posledním mlynářem byl Oldřich Hrnčíř.

Obr. 1. České Meziříčí, Hrnčířův mlýn, hlavní štítové průčelí před opravou, foto: autor, 2017